

Голас Радзімы

№ 29 (1651)
24 ліпеня 1980 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

Прывакзальная плошча Мінска. Адсюль для многіх гасцей пачалося знаёмства з беларускай сталіцай, якая была названа ў ліку пяці іншых гарадоў краіны гаспадаром Алімпіяды-80. [Працяг фотарэпартажа «Мінск — горад алімпійскі» змешчаны на стар. 3].

ЯК РОДНЫЯ БРАТЫ

[«Дружба ўзбагачае»]

стар. 2

МАСКВА ВЫСТУПАЕ ЗА МІРНЫ ДЫЯЛОГ

[«Что же вместо разрядки
и сотрудничества!»]

стар. 5

ТЭАТР У КУЛЬТУРНАЙ ПРАГРАМЕ АЛІМПІАДЫ-80

[«На сцэне — класіка
і сучаснасць»]

стар. 6

Выданні «Голасу Радзімы»

Мне неаднойчы даводзілася глядзець фільмы, створаныя на студыі «Беларусьфільм», разам з замежнымі гасцямі. Дэманстраваліся, пераважна дакументальныя і навукова-папулярныя стужкі. На мастацкія цяжэй выкраіць час у насычанай праграме знаёмства з Мінскам, рэспублікай. Вельмі эмацыянальна ўспрымаюцца заўсёды гасцямі памейстарску знятыя краявіды Беларусі, народныя гуляння, дзе кожны выхалены аб'ектывам з натоўпу чалавек — яркі нацыянальны характар, тыпаж. Ураджаюць глядачоў панарамы новабудуляў, умовы жыцця савецкіх людзей, якім дзяржава гарантуе ўсе сацыяльныя дабрабыты. Словы слачування, слёзы выклікаюць гістарычныя кадры, што паказваюць здратаваную фашыстамі беларускую зямлю, руіны Мінска.

Праўдзівая, вобразная інфармацыя глыбока западае ў памяць, кранае сэрцы. І нашы госці часта просяць прыслаць тую ці іншую кінастужку для дэманстрацыі ў замежных арганізацыях суайчыннікаў, пытаюць пра стваральнікаў беларускіх карцін, хочучь ведаць гісторыю нашага кінамастацтва.

На многія пытанні дае адказ кніжка Леаніда Паўлючыка «Жывы летапіс сучаснасці», што выйшла ў «Бібліятэцы газеты «Голас Радзімы» на рускай мове. Аўтар дае асноўныя звесткі пра стварэнне і

станаўленне нацыянальнага кінематографа — ад арганізацыі ў 1924 годзе Дзяржаўнага ўпраўлення па справах кінематографіі і фатаграфіі (Белдзяржкіно) да сённяшніх перспектывных планаў студыі «Беларусьфільм».

Усесаюзную вядомасць беларускаму кіно прынеслі фільмы, якія расказваюць пра гераічнае змаганне з ворагам у гады Вялікай Айчыннай вайны, пра народных месціцаў — партызанаў і падпольшчыкаў. Таму Леанід Паўлючык больш падрабязна спыняецца на гэтых работах, аналізуе іх мастацкія вартасці, тлумачыць заканамернасць такой з'явы.

«Някідкі гераізм Івана Цярэшкі (герой фільма Б. Сцяпанавы «Альпійская балада» паводле апавесці В. Быкава — В. С.) уражае, таму што ён быў паўсядзённым, быў масавым. Мільёны салдат з дня ў дзень ішлі ў атаку, падалі пад кулямі, узнімаліся і зноў ішлі насустрач смерці, таму што інакш было нельга, таму што трэба было абараняць Радзіму. Яны страсна хацелі жыць, салдаты Вялікай Айчыннай, але аказалася, што ёсць рэчы мацнейшыя і больш важныя, чым жыццё. Ёсць сумленне, Абавязак, Любоў да Радзімы; гэтыя простыя, але ёмістыя паняцці і ўзвышалі звычайных людзей, калі трэба было знайсці ў сабе сілы для подзвіга...»

Сповідзь спакутанай юначай душы нібы задае танальнасць «ваенным» фільмам В. Турава, які падлеткам быў вывезены на прымусовыя работы ў Германію. Шасцісерыйны тэлефільм В. Чацверыкова «Руіны страляюць» з дакладнасцю гістарычнай хронікі ўзнаўляе дзейнасць мінскіх падпольшчыкаў. А фільмы «Партызаны», «Полымя», «Чорная бяроза» падаюць ужо абагулены вобраз часу і народа-змагара, з эпічным размахам, даследуючы глыбіню зведаных пакут і веліч подзвігу.

«Час неаддзельны ад фільмаў, ім народжаных, ад пе-

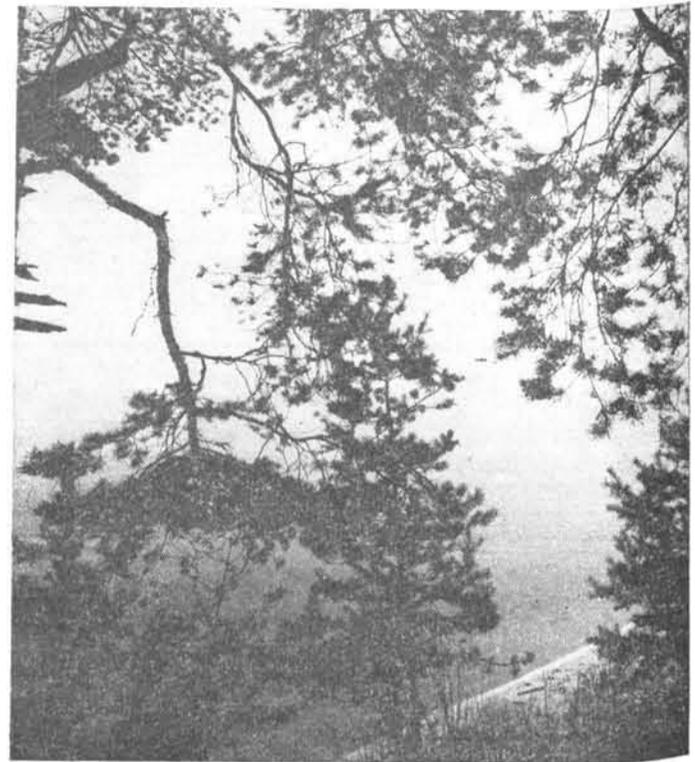
сень, што прыйшлі з экрана, ад герояў карцін, якія сталі народнымі героямі», — піша ва ўступе Леанід Паўлючык. Так, але мне б хацелася дадаць, што для нашай кінастудыі вельмі характэрна зваротная сітуацыя, калі на мастацкі экран «выходзілі» рэальна існаваўшыя людзі, узнаўляліся падзеі, што мелі месца ў жыцці. І фільм толькі выйграваў ад гэтага дакументалізму. Прыгадаем, да прыкладу, першую беларускую кінастужку «Лясная быль», знятую Ю. Тарычам па слядах нядаўніх падзей — змагання з беларускімі акупантамі, або фільм «Канстанцін Заслонаў», у якім асоба кіраўніка аршанскага падполля паўстала ярка і магутна.

Добрая традыцыя — ісці ад сапраўдных праблем, клопатаў, канкрэтных чалавечых лёсаў, — працягваецца і сучаснымі майстрамі беларускага кіно. Іх пошукам, здабыткам і пралікам аўтар кніжкі прысвечвае асобны раздзел, яшчэ адзін — перспектывам, планам студыі.

Думаю, чытачы не абмінуць увагай тыя старонкі, дзе гаворка ідзе пра дзіцячае кіно. У сваім родзе гэта унікальная з'ява. Толькі ў нашай краіне існуе спецыялізаваная дзіцячая кінастудыя, шырокая сетка дзіцячых кінаатраў. «І таленавіты дзіцячы кінематограф, — цытуе Леанід Паўлючык вядомага пісьменніка Сяргея Міхалкова, — прыдумваючы для дзіцяці на экране гульні або казку, зусім не песьціць свайго юнага глядача, не проста забавляе яго, а праз гульні далучае да сур'ёзных роздумаў аб радасцях і цяжкасцях жыцця».

Гуманізм, дабрата, высокая маральнасць, актыўная жыццёвая пазіцыя — вось рысы, уласцівыя героям нашых фільмаў для дзяцей і дарослых. Яксаці гэтыя цэніцы не толькі савецкага грамадства, але ўсе сумленныя людзі свету.

В. СЕРГІЁўСКАЯ.

Раніца на Блакітных азёрах.

Фота А. ЛАБАДЫ.

Што? * Як? * Чаму?

У СССР выпускаецца шмат друкаваных выданняў, розных на ўсе слаі насельніцтва. І сярод іх —

ШМАТТЫРАЖНАЯ ГАЗЕТА

Чым жа выклікана выданне шматтыражнай і што яна сабой уяўляе?

Шматтыражка, як яшчэ называюць газету чытачы, выдаецца на буйных прадпрыемствах, установах. Вядома, што ў вялікім калектыве адбываецца шмат значных падзей, аб якіх хочучь ведаць людзі.

Першыя шматтыражкі ў СССР з'явіліся ў 20-я гады. У Беларусі такімі першынцамі сталі «Беларускі ўніверсітэт» (1923 год) і «Факел друкара» (1924 год) — орган рабочых і служачых саюза друкароў Віцебска.

Сёння шматтыражкі выходзяць амаль на 50 буйных прадпрыемствах і ва ўстановах рэспублікі. У ліку старэйшых — газета «Рабочы» Бабруйскага вытворчага дрэвапрацоўчага аб'яднання, «Сельмашавец» Гомельскага заводу сельскагаспадарчага машынабудавання, «Аўтазаводзец» і «Трактар», якія прадстаўляюць буйнейшыя ў рэспубліцы аўтамабільнае і трактарнае аб'яднанні. Некалькі шматтыражак пачало выдавацца зусім нядаўна.

Задачай шматтыражкі стала асвятленне жыцця аднаго калектыву. Газета з'яўляецца органам партыйнага, прафсаюзнага, камсамольскага камітэтаў і адміністрацыі таго прадпрыемства, установы, на якіх выдаецца. Яна дапамагае вырашаць вытворчыя пытанні, адыгрывае значную ролю ў выхаванні людзей.

Каб упэўніцца ў тым, які вялікі ўплыў мае маленькая газета ў калектыве, як яе паважаюць, як з ёю лічацца, які яна добры памочнік у працы, дарадчык у жыцці, дастаткова разгарнуць нумар альбо зазірнуць у рэдакцыю...

Кожны нумар газеты — гэта панарама шматграннага жыцця людзей: іх працоўныя поспехі, значныя падзеі ў калектыве, праблемы, пошукі наватараў, адпачынак, захваленні... Аб гэтым паведамляюць інфармацыя, карэспандэнцыі, артыкулы, замалёўкі, фельетоны, фотаздымкі... Усё багацце жыцця аўтарскі актыў шматтыражкі (рабочыя, інжынеры, тэхнікі, кіраўнікі прадпрыемства альбо установы) асвятляе, выкарыстоўваючы поўны арсенал літаратурных жанраў. Газету можна назваць своеасаблівым цэнтрам вытворчага і культурнага жыцця калектыву. Яна арганізуе вытворчыя конкурсы, становіцца ініцыятарам і ўдзельнікам вечароў адпачынку, турысцкіх паходаў, спартыўных спаборніцтваў.

Характэрна, што шматтыражку робіць сам чытач. Газета ствараецца з «гарачых» падзей, якія не паспявае астудзіць час. Тут кожная тэхнічная ідэя, прапанова, крытычная заўвага ідзе па самую кароткаму шляху — праз асабісты кантакт чытача з газетай. У рэдакцыі шматтыражкі часта заўважаеш наведвальнікаў у спячоўцы рабочага альбо ў халаце майстра. Прытым высвятляецца: з'явілася нешта тэрміновае.

Гэта акалічнасць яскрава сведчыць аб масавасці савецкай прэсы: грамадскую думку ў нас стварае само грамадства, а не прыватны ўладальнік выдання, як гэта мае месца ў капіталістычных краінах.

Адметная рыса шматтыражкі яшчэ ў тым, што яна з'яўляецца школай журналісцкіх кадраў савецкага друку. Тут пачынаюць свой працоўны шлях выпускнікі факультэтаў журналістыкі ўніверсітэтаў, «спрабуюць пярэ» студэнты ў час практыкі. У літаратурных аб'яднаннях, што існуюць пры шматтыражках, правярае свае здольнасці моладзь прадпрыемства, і самых таленавітых газета рэкамендуе на вучобу. Многія вядомыя майстры слова краіны пачыналі творчы шлях і пошук на старонках шматтыражак.

Рэдакцыйны калектыв газеты невялікі — рэдактар і некалькі карэспандэнтаў. Гэта абумоўлена шырокім аўтарскім актывам шматтыражкі. Выходзіць, у асноўным, раз у тыдзень, па фармату такая ж, як «Голас Радзімы», на чатырох старонках. Выдаецца і штотдзённая. Адзін нумар шматтыражкі каштуе дзве капейкі.

НАВІНЫ СТУДЭНЦКАГА ЖЫЦЦЯ

Беларускі політэхнічны інстытут (БПІ) — буйнейшая навучальная ўстанова рэспублікі. Тут заўсёды адбываецца шмат цікавых падзей. Вось што паведаміў у рэдакцыю наш няштатны карэспандэнт...

ВАСЕМНАЦАТЫ
ФАКУЛЬТЭТ

Да семнаццаці вучэбных факультэтаў БПІ з першага чэрвеня прыбавіўся яшчэ адзін — інжынерна-фізічны. Тут будучы рыхтаваць інжынераў па чатырох спецыяльнасцях. Стварэнне такога факультэта выклікана растучай патрэбнасцю ў кадрах новых галін прамысловасці рэспублікі.

ПАПАЎНЕННЕ

Больш за чатыры тысячы спецыялістаў трыццаці трох спецыяльнасцей выпускнікоў БПІ прыйдуць сёлета ў цэхі прадпрыемстваў, практычна бюро, на новабудулі рэспублікі. Значная частка дыпломных праектаў мае прыкладнае значэнне і будзе выкарыстана ў вытворчасці. Многія з іх выконваліся на заяўках прадпрыемстваў і арганізацый рэспублікі. Толькі на інжынерна-эканамічным факультэце такія распрацоўкі складаюць амаль паловіну дыпломных праектаў. «Удасканаленне міжгародніх аўтобусных перавозак у БССР», «Павышэнне эфектыўнасці апэратывнага планавання перавозак будаўнічых грузаў у Мінску» і многія іншыя тэмы распрацавалі выпускнікі. Дыпломнікі архітэктурнага факультэта

«зазірнулі» ў будучае. Пяцікурснікі М. Нагорная і І. Пятровіч, напрыклад, прысвяцілі свой праект рэканструкцыі адной з цікавейшых гістарычных мясцін рэспублікі — гарадскога пасёлка Мір.

ШУКАЮЦЬ, ЗНАХОДЗЯЦЬ

У творчым пошуку новых шляхоў павышэння эфектыўнасці вытворчасці ўдзельнічае больш за тысячы вучоных, аспірантаў, інжынераў, тэхнікаў, студэнтаў. Нядаўна падведзены вынікі іх работы за мінулы год. Пададзена семсот заявак на вынаходствы і атрымана больш за трыста станоўчых рашэнняў на выдачу аўтарскіх пасведчанняў.

Ад выкарыстання дзевятнаццаці вынаходстваў беларускіх палітэхнікаў народная гаспадарка рэспублікі атрымае звыш мільёна рублёў эканоміі. Супрацоўнікі кафедры «Трактары» дацэнт В. Байкоў і старшы навуковы супрацоўнік С. Сізова прызнаны лепшымі вынаходнікамі БПІ.

ШКОЛЫ, КЛУБЫ, ПОМНІКІ

Тры з палавінай тысячы байцоў студэнцкіх будаўнічых атрадаў інстытута выехалі на важнейшыя будоўлі народнай гаспадаркі. Іх рукамі будуць узведзены школы, фермы, клубы ў Казахстане, Віцебскай і Мінскай абласцях нашай рэспублікі. У партызанскім краі на Мядзельшчыне студэнты працуюць на будаўніцтве мемарыяльнага знака на месцы дыслакацыі партызанскіх брыгад.

А. ПАЛЬЧЭўСКІ.

ФАКТ значительного обострения в последнее время международной напряженности признается везде и всеми. Внешне дело выглядит зачастую даже так, будто бы семидесятилетние годы — а для них было характерно развитие процесса разрядки — не передали доброй эстафеты годам восьмидесятым.

Констатируя рост международной напряженности, в столицах различных государств расходятся, впрочем, в мнениях относительно степени ухудшения международной обстановки. Расходятся и в том, насколько длительным окажется нынешнее похолодание в международной жизни. В потоке речей президента США, в его послании «О положении страны», содержащем изложение так называемой доктрины Картера, представлена, пожалуй, наиболее мрачная оценка сегодняшней международной ситуации. По Картеру эта ситуация оказывается чуть ли не моментом за пять минут до всемирной катастрофы. Будущее, не только ближайшее, представляется пронизанным духом соперничества и конфронтации, требующим максимального напряжения сил по части гонки вооружений. Логический вывод из доктрины Картера — разрядка мертва.

В Европе также говорят об очевидном обострении международной напряженности. Но при этом подчеркивают необходимость искать пути для развития процесса разрядки напряженности, сохранить и умножить плоды разрядки. Если где и разделяется взгляд Вашингтона на современное положение международных дел, то это в Пекине. Да и то сказать, в китайской столице и год, и два, и три назад постоянно твердили, что международные дела идут все хуже и хуже. Так что скорее США присоединились к оценкам китайским, чем Китай к оценкам американским.

Как выглядит американская версия о причинах взлета международной напряженности? Исходная точка большинства суждений Белого дома по этому вопросу — афганская ситуация, а точнее говоря, военная помощь, предоставленная Советским Союзом Афганистану по просьбе его руководства. США проходят мимо официальных заявлений и совет-

на Среднем Востоке. Не так уж сложно представить, насколько накалилась бы обстановка в этой зоне, имея успех силы внешней и внутренней контрреволюции...

Игнорируя все эти реальности, официальный Вашингтон считает полезным для себя подбрасывать все новый и новый хворост в костер напряженности. Нетрудно понять,

производстве и размещении ракет средней дальности, и веер американских «санкций» против СССР, и прочее.

Резко возросшая напряженность в международной обстановке, безусловно, диктует сейчас необходимость подхода к любой кризисной ситуации. Если руководствоваться интересами мира, то сейчас

достойный ответ: идет ли речь об экономических или иных угрозах.

Имея об этом совершенно ясное представление, тем более важно заметить себе, что образ действий Советского Союза в нынешний сложный момент диаметрально противоположен американскому. Советский Союз стремится не только сохранить плоды разрядки, возникшие в 70-х годах, но и приумножить их. Вашингтон, игнорируя насущные нужды европейской безопасности и выкручивая руки европейцам, вчера требовал от них согласия на размещение в Европе своих новых «евроракет». Сегодня требует бойкота Советского Союза. В противоположность этому Москва выступает за продолжение усилий, начало которым было положено в Хельсинки. Это выражается и в советской заинтересованности в успешном проведении мадридской встречи, и в продвижении вперед на венских переговорах по сокращению вооруженных сил и вооружения в Центральной Европе.

«Что касается Советского Союза, — заявил в начале февраля Леонид Ильич Брежнев, — то мы не хотим поступиться ничем из того доброго, что было достигнуто в 70-е годы на международной арене. Более того, мы считаем необходимым идти вперед. Это относится и к сдерживанию гонки вооружений, и к ликвидации конфликтных ситуаций в Юго-Восточной Азии, на Ближнем и Среднем Востоке, и к превращению Индийского океана в зону мира, как это предлагают прибрежные государства. Для нас приемлема и желанна каждая дорога, если она ведет к прочному миру».

Думается, что эта взвешенная позиция, встречающая понимание и поддержку влиятельных политических кругов в десятках государств, в конечном счете будет правильно оценена и американским общественным мнением.

Николай ШИШЛИН.
АПН.

СССР НЕ ПОСТАВИТЬ НА КОЛЕНИ

ЧТО ЖЕ ВМЕСТО РАЗРЯДКИ И СОТРУДНИЧЕСТВА?

ской, и афганской сторон о том, что ограниченный советский военный контингент ни в коей мере не втянут во внутренние афганские дела, что он призван оградить Афганистан исключительно от внешней агрессии. В Вашингтоне отмахиваются от ясных заявлений о том, что советский военный контингент будет выведен из Афганистана, как только с этой угрозой внешней агрессии будет покончено. Заметим, что американская администрация, объявляющая ныне «сферой жизненных интересов» США различные зоны земного шара, расположенные за тысячи и тысячи миль от американских берегов, демонстративно не берет в расчет естественной озабоченности Советского Союза возникновением непосредственно у южных его границ угрозы образования постоянного источника напряженности и военной опасности.

Действия Советского Союза, его согласие оказать помощь революционному правительству Афганистана в значительной мере продиктованы заботой о стабилизации обстановки

кому и для чего потребны вымыслы о «подготовке советских дивизий для броска» к Индийскому океану, к Персидскому заливу, утверждения о намерении Советского Союза «оказывать военное давление» на Югославию.

Сегодня президент Картер на своем жестком подходе к международным делам пытается набрать очки для предстоящих президентских выборов. А что же с очками для мира? В горячей обстановке военной истерии трудно реально и трезво оценивать международную действительность. И все же реальный счет взносов в разрядку и других — в антиразрядку есть, он существует в природе. И этот счет убеждает в том, что сам излом в международных отношениях в сторону нагнетания напряженности вызван действиями США, теми опасными военно-политическими решениями, которые были осуществлены Вашингтоном под занавес семидесятих годов. Это и общая программа перевооружения НАТО, принятая в мае 1978 г. в Вашингтоне, и декабрьские решения Североатлантического блока о

важно не затягивать сложные узлы, образовавшиеся в различных уголках земли, а постараться распутать их. Руководствуясь при этом такими существенными соображениями, как уважение прав народов на свободное, независимое развитие, забота о сохранении плодов разрядки, интересы продолжения конструктивного диалога между странами различных социальных систем.

К сожалению, Соединенные Штаты на сегодня избрали иной образ действий. Они не только не стремятся к продолжению диалога с Советским Союзом, но пытаются разорвать те нити, которые соединяют две страны, перерезать те каналы, по которым осуществлялось сотрудничество.

Бессмысленно и опасно рассчитывать на то, что американские санкции против Советского Союза поставят его на колени. Советской стране на протяжении своей истории пришлось пройти через многие куда более суровые и горькие испытания. На американские враждебные меры у советского народа всегда найдется

Замежных і савецкіх турыстаў, спартыўных спецыялістаў, прадстаўнікоў прэсы ў гэтыя дні гасцінна прымае мінскі рэстаран «Планета». Вялікі асартымент смачна прыгатаваных страў ужо атрымаў высокую ацэнку ў наведвальнікаў.

НА ЗДЫМКАХ: агульны выгляд рэстарана «Планета»; банкетная зала; Г. КУКАРЭКА — адзін з лепшых кулінараў Беларусі.

Фота В. ВІТЧАНКІ.

НА ЗЯМЛІ БАЦЬКОУ

ШЧАСЛІВАЯ ЛІЧБА 13

Зноў мы сустрэліся са Станіславай Ліхотай, нашай зямлячкай з Францыі, вельмі даўняй знаёмай і яшчэ даўнейшай карэспандэнткай «Голасу Радзімы». Я напісала «зноў», таму што ў рэдакцыі, бадай, прывыклі за апошнія 25 гадоў, што праз лета, а то і кожнае лета да нас прыходзіць мініяцюрная сціп-ляя жанчына, каб падзяліцца сваім шчасцем, што яна спаткалася з бацькаўшчынай, раскажаць, як жывуць яе маці, сёстры, пляменніцы і пляменнікі і іх дзеці, падзякаваць за газету, якую кожны тыдзень чакае з неярплівацю, а атрымаўшы, адчувае вялікую радасць, асабліва, калі знаходзіць там звесткі пра Маладзечаншчыну.

— У каторы ж раз вы прыехалі ў Беларусь сёлета? — спытала я ў Станіславы Ігнатаўны.

— У 13-ты! — засмяялася яна. — Своеасаблівы юбілей! Я прыязджаю, як правіла, кожныя два гады. Успамінаю, што бачыла тут першы раз, параўноўваю з сучасным жыццём і бачу вялікія перамены ўсюды: і ў полі, і ў магазінах, і нават у тым, якія дамы будуцца зараз. Людзі лепш і прыгажэй апранаюцца, на стала ўсяго багата. Адным словам, з кожным годам становіцца лепш.

Такія вывады Станіслава Ігнатаўна робіць, пажыўшы сярод сваіх блізкіх, наведваючы амаль кожнага з іх і ў Маладзечна, і ўёсках Мясцае, Зарэччы, Даманове.

— Ва ўсіх ёсць аўтамабілі, уласныя дамы або кватэры. Дзеці ва ўсіх вучацца. Мае блізкія жартуюць, што прафесія ўрача становіцца сямейнай. Адзін мой пляменнік працуе доктарам аж у Ялце ў санаторыі «Беларусь». І Таня вось таксама (Станіслава Ігнатаўна прыехала да нас у рэдакцыю з дачкой сваёй пляменніцы) збіраецца праз два гады паступаць у медыцынскі інстытут. Вясной яна выдатна закончыла 8 класаў.

Сёлета Станіслава Ігнатаўна прыехала ў Савецкі Союз яшчэ і таму, што вельмі хацела паглядзець перадачы з XXII Алімпіяды.

— Французскае тэлебачанне ўсю праграму Гульняў трансліраваць, напэўна, не будзе. А тут, седзячы перад экранам тэлевізара ў Даманове, я змагу пабываць ва ўсіх алімпійскіх гарадах, убачыць выступленні ўсіх лепшых спартсменаў. Я вельмі рада, што на Алімпійскія гульні прыехалі і нашы французскія спартсмены, — сказала Станіслава Ліхота. — Алімпіада — гэта мір.

Наша зямлячка ўжо не адзін раз праехала па Мінску, святочна прыбранаму, гатоваму да прыёму шматлікіх замежных гасцей.

— Мінск мне заўсёды падабаўся. А цяпер ён яшчэ больш папрыгажэў.

Д. ЧАРКАСАВА.

САМАЯ АКТЫЎНАЯ, ЗАЦІКАЎЛЕНАЯ АЎДЫТОРЫЯ ОПЕРНАГА ТЭАТРА— МОЛАДЗЬ

НА СЦЭНЕ—КЛАСІКА І СУЧАСНАСЦЬ

У цэнтры беларускай сталіцы на высокім узгорку, які здаўна называлі Троіцкай гарой, узвышаецца велічны, манументальны будынак у стылі «мадэрн». Кожны, хто прыедзе ў Мінск, абавязкова звяртае на яго ўвагу. Гэта — Дзяржаўны акадэмічны Вялікі тэатр БССР — буйнейшы і адзіны ў рэспубліцы тэатр оперы і балета.

Яго ўрачыстае адкрыццё 23 мая 1933 года стала падзеяй выключнага значэння ў культурным жыцці рэспублікі. Нацыянальны тэатр оперы і балета Беларусі склаўся як прадаўжальнік вялікіх традыцый рускага музычнага тэатра. Галоўнай задачай стала не толькі беражлівае захаванне жамчужын рускай і заходнеўрапейскай класікі, але і стварэнне новых спектакляў, у якіх пазія спалучалася б з праўдай жыцця, філасофскай глыбіння думкі — са шчодрасцю эмоцый і рамантыкай нашага часу. Цяпер спецыялісты гавораць аб беларускім тэатры оперы і балета, як аб адным з найбольш моцных, цікавых і перспектывістых калектываў краіны.

Наведванне тэатра сёння вельмі высокае (больш за 95 працэнтаў на кожным спектаклі, з у гледзьнай зале — 1150 месцаў). Публіку сюды прыцягвае многае: высокі прафесіяналізм і майстэрства выканаўцаў, цікавы рэпертуар, недарагія білеты (ад 50 капеек да паўтара рубля).

У сённяшняй афішы тэатра мірна суседнічаюць больш за 40 назваў твораў кампазітараў розных эпох і стыляў. Руская класіка прадстаўлена імёнамі Чайкоўскага, Мусаргскага, Барадзіна, Рымскага-Корсакава, Даргамыжскага, заходнеўрапейская — Вердзі і Моцарта, Вагнера і Бізэ, Гуно і Адана, Расіні і Даніэці, Пуччыні і Масканьі. Ганаровае месца займаюць творы савецкіх і беларускіх кампазітараў.

— Хто вашы гледачы? — спытала я ў дырэктара тэатра Васіля Буканя.

— Наш тэатр, як і любы савецкі тэатр, даступны для самай шырокай публікі. Яго наведваюць рабочыя, жыхары бліжэйшых сельскіх раёнаў, інтэлігенцыя. Але, бадай, самая актыўная, нецягліва-страсная аўдыторыя нашага тэатра — моладзь. Гэта школьнікі старэйшых класаў, навучэнцы прафесійна-тэхнічных вучылішчаў, студэнты вышэйшых і сярэдніх навучальных устаноў, большасць з якіх прыехалі з аддаленых раёнаў рэспуб-

лікі. Мы пастаянна шукаем новыя формы работы з падростаючым пакаленнем. Так, у прыватнасці, у гэтым сезоне пачаў дзейнічаць на двох пляцоўках — у тэатры і Палацы культуры прафтэхдукацыі — музычны лектэорый, які, несумненна, дапаможа моладзі многае лепш зразумець у мастацтве оперы і балета. З другога боку, цікавасць моладзі да тэатра можна растлумачыць і тым, што сам тэатр смела прадстаўляе сцэну маладым выканаўцам і ў рабоце з артыстычнай моладдзю ўжо даўно лідзіруе ў краіне. Вынікам гэтай работы стала правядзенне ў Мінску фестывалю творчай моладзі тэатраў оперы і балета Савецкага Саюза.

— Адуль бярэ тэатр творчыя кадры?

— У асноўным гэта выпускнікі мінскіх навучальных устаноў: Белдзяржкансерваторыі імя Луначарскага і Дзяржаўнага харэаграфічнага вучылішча. У асобных выпадках мы запрашаем таленавітых выканаўцаў з іншых гарадоў і навучальных устаноў.

Я хачу падкрэсліць, што менавіта з непаўторных акцёрскіх індывідуальнасцей складаецца вядомасць тэатра. Сёння ў творчым калектыве нямаюць цікавых дараванняў, прычым не толькі сярод вядучых артыстаў, але і моладзі. Далёка за межамі рэспублікі і краіны вядомы імёны нашых салістаў оперы С. Данілюк, І. Сарокіна, А. Саўчанкі, А. Рудкоўскага, артыстаў балета Л. Бржазоўскай, Ю. Траяна, В. Сарксісяна і многіх іншых.

— Раскажыце, калі ласка, Васіль Васільевіч, як аплываецца праца савецкага артыста?

— У нашай краіне артыст не заключае кантракт на пэўны спектакль або на сезон. Калі яго прымаюць у тэатр, то ён становіцца пастаянным, штатным супрацоўнікам і штотымся атрымлівае зарплату. Яе памер зале-

жыць ад майстэрства выканаўцы. У выпадку хваробы артысту не трэба шукаць сабе замену (гэтым займаецца адміністрацыя) і не даводзіцца плаціць няўстойку па кантракту — наадварот, яму будуць аплачаны дні часовай непрацаздольнасці. Спяваць галоўную партыю нялёгка. Таму, каб не вельмі перагружаць вядучых салістаў, для іх устаноўлена так званая «ахоўная норма» — восем спектакляў у месяц. За гэта артыст атрымлівае сваю дастаткова высокую зарплату. Калі ён згодзіцца спяваць большую колькасць спектакляў, то за кожны наступны атрымае дадатковае ўзнагароджанне.

— Якія спектаклі напоўнілі рэпертуар тэатра ў прайшоўшым сезоне?

— У першай палавіне сезона былі пастаўлены два класічныя спектаклі — опера Расіні «Севільскі цырульнік» і балет Мінкуса «Дон Кіхот». Гэтыя творы ішлі на сцэне тэатра ледзь не з моманту яго заснавання, але неаднаразова ставіліся занава, бо кожнае пакаленне і выканаўцаў, і публікі вымагае той інтэрпрэтацыі, якая сугучна іх сённяшняму светаўспрыманню.

У другой палавіне сезона адбылася прэм'ера новай беларускай оперы «Сцежка жыцця». Яна створана кампазітарам Генрыхам Вагнерам. Лібрэта оперы напісана паэтам А. Вяцінскім і рэжысёрам С. Штэйнам па матывах апавесці В. Быкава «Воўчая зграя». Твор услаўляе бессмяротнасць подзвігу, прыгажосць душы савецкага чалавека.

І, нарэшце, фінальным акордам сезона прагучала прэм'ера аднаго з самых выдатных твораў музычна-харэаграфічнага савецкага мастацтва — балета А. Хачатурана «Спартак». Гэты спектакль пастаўлены галоўнымі спецыялістамі тэатра: дырыжорам Я. Вашчаком, балетмайстрам В. Елізар'евым, мастаком Я. Лыскам. Пастапоўшчыкі ставілі перад сабой мэту

зрабіць новую арыгінальную рэдакцыю балета, дзе імкнуліся ўзбуіць канфлікт асноўных драматычных сіл, узмацніць філасофскае, гераячнае гучанне твора. З гэтай прэм'еры тэатр пачынае культурную праграму Алімпіяды-80.

— А што яшчэ ўбачаць мінчане і госьці беларускай сталіцы ў дні Алімпіяды?

— Мы пакажам самыя разнастайныя спектаклі. Тут шэдэўры рускай класікі — опера А. Барадзіна «Князь Ігар» і балет П. Чайкоўскага «Лебядзінае возера», заходнеўрапейскага мастацтва — оперы «Севільскі цырульнік» Д. Расіні, «Дон Карлас» Дж. Вердзі, балеты савецкіх кампазітараў — «Стварэнне свету» А. Пятрова і «Кармэн-сюіта» Ж. Бізэ — Р. Шчадрына, творы беларускіх аўтараў — опера С. Карэва «Джардана Бруна» і балет Я. Глебава «Ціль Уленшпігеля». Думаецца, што такая афіша даасць магчымасць атрымаць поўнае ўяўленне аб сучасным узроўні оперна-балетнага мастацтва Беларусі.

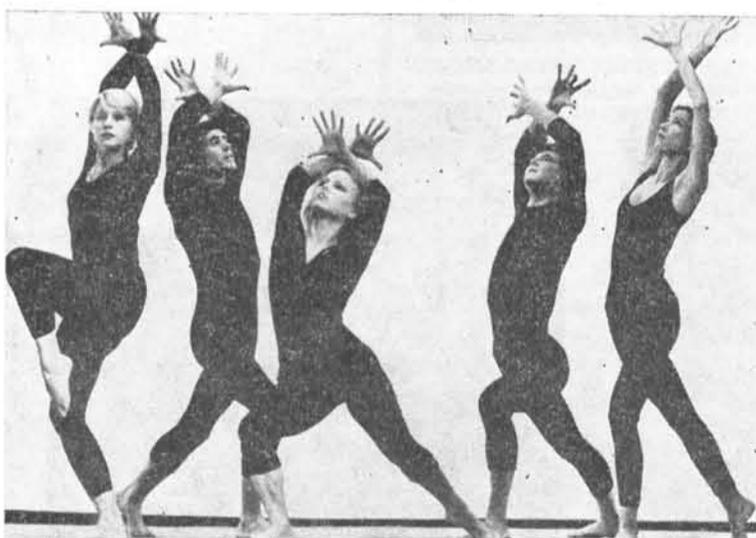
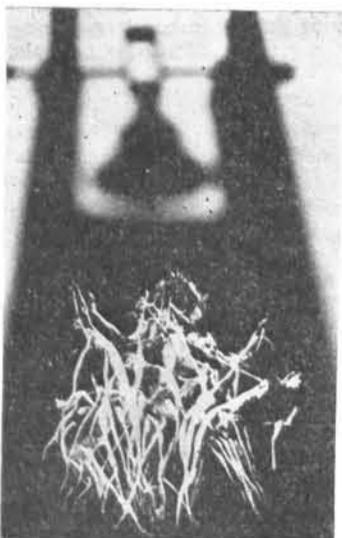
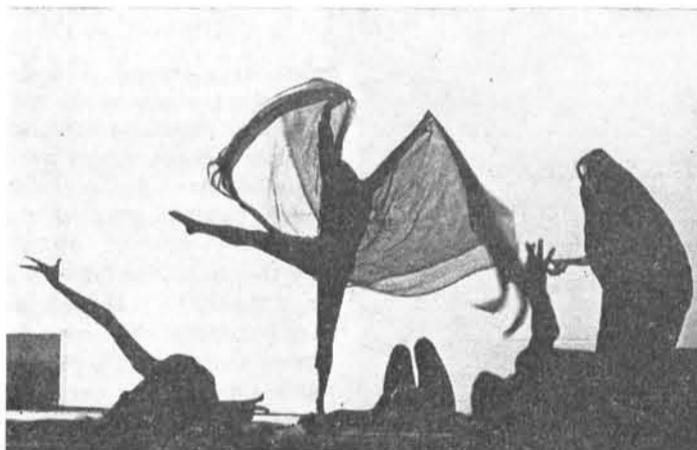
Несумненную цікавасць у аматараў оперы выкліча выступленне ў спектаклі «Дон Карлас» адной з самых яркіх зорак на цяперашнім оперным небасхіле салісткі Вялікага тэатра Саюза ССР, народнай артысткі СССР Алены Абразовай.

— Некалькі слоў аб будучым сезоне. Якія вашы планы?

— Мы маем намер здзейсніць пастапоўку двух шэдэўраў рускай класікі — оперу М. Рымскага-Корсакава «Снягурчка» і балет П. Чайкоўскага «Шчаўкунчык», прычым «Снягурчка» ўпершыню прагучыць на беларускай сцэне. Спакваля пачынаем падрыхтоўку да 50-годдзя тэатра, якое будзем адзначаць у 1983 годзе.

Гутарку вяла
Наталля ЯНОВІЧ.

КОЖНЫ РУХ — ДУМКА...

НА БЕРАЗЕ ПРЫПЯЦІ

Непадалёк ад гарадскога пасёлка Тураў вядуцца здымкі новай мастацкай кінастужкі. Менавіта тут, на Палессі, разгортваецца падзеі будучага фільма (стаіць яго рэжысёр В. Чацверыкоў па сцэнарыю Ф. Конева, В. Казько, В. Адамчыка), прысвечанага праблемам меліярацыі забалочаных зямель.

У тураўскім Доме культуры адбылася сустрэча кіназдымачнай групы «Беларусьфільма» з народным ансамблем танца «Прыпяць» і яго спадарожнікам — танцавальным калектывам з вёскі Верасніца. Рэжысёр-пастаноўшчык В. Чацверыкоў і акцёры расказалі тураўчанам аб рабоце над фільмам «Палессе», а затым адбыўся канцэрт гаспадароў — самадзейных танцораў.

ТЭЛЕГЛЕДАЧАМ ЛЮБЛЯНЫ

Тэлебачанне югаслаўскага горада Любляна сумесна з Дзяржтэлерадыё ССРС пачало здымкі дакументальнага фільма пад умоўнай назвай «Савецкая Беларусь — пабрацім сацыялістычнай Славеніі». Здымачны калектыв вырашыў аказаць нашу рэспубліку ва ўсёй яе разнастайнасці. Гледачы ўбачаць стваральніцаў першакаласных трактароў і працаўнікоў калгаса «Чырвоная змена» Любанскага раёна, пазнаёмяцца з умелымі майстрамі Брэсцкага дыяновога калбіната і вясёлымі танцамі ансамбля «Брастчанка» электрамеханічнага завода, набываюць на Салігорскім калійным калбінатаце.

Аб працоўных справах і культурным жыцці Беларусі тэлегледачам раскажыць Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР І. Палякоў, міністр культуры Ю. Міхневіч і пісьменнік В. Быкаў.

Новы прафесійны калектыв з'явіўся на беларускай сцэне. Праўда, гледачы ўжо даўно і добра знаёмы з яго творчым кірункам. Самадзейны тэатр пантамімы «Рух» быў частым госцем у гарадах і вёсках Беларусі, не раз прадстаўляў нашу рэспубліку на ўсеаюзных

і міжнародных фестывалях і конкурсах. З захваленнем прымалі гледачы артыстаў, гарача апладзіравалі кожнаму нумару. Пантаміма... Яе мова простая і зразумелая ўсім. Па сутнасці сваёй яна глыбока дэмакратычная і інтэрнацыянальная. Ці не аб ёй словы антыч-

нага філосафа: «Кожны рух — думка, кожная думка — рух!» А калі да таго ж яна датычыць спраў сённяшніх, падзеяў актуальных! Мінскія артысты якраз і імкнуцца працаваць востра, цікава, арыгінальна. НА ЗДЫМКАХ: артыстка тэатра «Рух» Ірына БАРЦЭВІЧ;

фрагменты пантамімы па паэме Я. Коласа «Сымон-музыка» і пантамімы «Хатынь»; у перапынку паміж рэпетыцыямі; фрагмент пантамімы «СОС», у якой увасоблена тэма аховы прыроды.

Фота В. ВІТЧАНКІ.

БЕЛАРУСКІ ПАЭТ-ЛІРЫК, НАШАНІВЕЦ

ДЗЯДЗЬКА ГАЛЬЯШ

ДА 100-ГОДДЗЯ З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ
ГАЛЬЯША ЛЕУЧЫКА

Хто адрокса сваіх,
Хто стыдзца нас стаў
І прыліп да чужых,
Каб ён свету не знаў!
Мову родную хто
Пазабыў, асмяяў,
Загубіў за нішто,
Каб ён свету не знаў!
Сваю родну зямлю
Хто чужыцу прадаў —
Скрыўдзіў вёску сваю,
Каб ён свету не знаў!
Хто з народамі не жыў
І карысці не даў,
Хто сваіх не любіў —
Каб ён свету не знаў!

вой чупрынай. Вочы чалавека гарэзліва пазіралі на мяне.

— Добры дзень, Пяюн! — звярнуўся да мяне прыбылы і назваўся: — Я Гальяш Леўчык!

Радасць мая была бязмежнай! Я запрасіў дарагога госця ў хату.

Паэт, нягледзячы на свае 56 гадоў, аказаўся рухавым чалавекам, цікавым і вясёлым субяседнікам. Шмат расказаў мне дзядзька Гальяш. Успамінаў ён пра Янку Купалу і Якуба Коласа, з якімі супрацоўнічаў у газеце «Наша ніва».

— А ці ведаеш, Сяргей, — спытаў мяне дзядзька Гальяш, — што ў Слоніме жыве Ядвіся, тая Ядвіся, аб якой піша Якуб Колас «У палескай глушы»? Прозвішча яе Бараноўская, а жыве яна ў доме на ўзгорку насупраць Ражанскага магільніка. У «Нашай ніве» яна друкавала свае вершы, падпісваючы псеўданімам «Остына».

Часта наведваў мяне потым дзядзька Гальяш, часта я наведваў яго. Жыў ён у маленькім дамочку, які нагадваў будку чыгуначніка-стрэлачніка. На сцяне калідорчыка віселі музычныя інструменты: скрыпка, гітара, трыкутнік і дзве італьянскія акарыны. Пакойчык нагадваў залу музея. Усе сцены былі пазавешаны малюнкамі, фотаздымкамі, быў вялізны алейны партрэт самога Гальяша работы варшаўскага мастака. Шмат было тут розных беларускіх кніжак, рукапісаў. Дзядзька Гальяш быў не толькі паэтам, але і спеваком, і мастаком, і музыкам.

Калі аднойчы я сабраўся ісці дадому, ён спыніў мяне:

— Пачакай, Сяргей, паслухай, як я граю!

Ён зняў са сцяны акарыну і, калі мы выйшлі на панадворак, зайграў, як на флейце, вельмі прыгожа.

Я быў чалавекам «паднаглядным», і таму мне даводзілася наведвацца ў Слоніміскі магистрат на рэгістрацыю. І некалькі разоў у тым жа ліпені 1936 года да мяне там падышла высокая, стройная кабета ў чорным паліто і капелюшы, з-пад якога спадалі пасмы сівых валасоў. Адчувалася, што яна была некалі вельмі прыгожай.

Кабета з ветлівай усмешкай сказала:

— Добры дзень! Я — Ядвіся!

Я пыталына глядзеў на яе.

— Але, але! Я тая Ядвіся, аб якой напісаў Якуб Колас у сваёй апавесці «У палескай глушы». Мы сябравалі. Мне пра вас расказаў Гальяш

Леўчык. Маё прозвішча Бараноўская.

Да яе падышла маладая настаўніца.

— Гэта мая дачка! — пазнаёміла мяне Бараноўская.

Праз некалькі дзён я наведваўся да «Ядвісі», якая жыла на цяперашнім завулку Дастаеўскага ў доме № 8. Яна мне паказала гадавік «Нашай нівы» са сваімі вершамі.

А калі вясною 1961 года мне давалося быць у Слоніме і я прыйшоў у дом Бараноўскай, мне казалі, што яна з дочкамі ў 1945 годзе выехала ў Польшчу.

8 кастрычніка 1939 года ў Слонімі прыехаў старшыня Саюза пісьменнікаў Савецкай Беларусі Міхась Лынькоў. У рэдакцыі газеты «Вольная праца» ён сустрэўся з прадстаўнікамі заходнебеларускіх паэтаў, сярод якіх быў і старэйшы паэт Гальяш Леўчык, які горача вітаў госця. Ён заўважыў Міхасю Лынькову, што ў творах некаторых аўтараў сустракаюцца паланізмы, напрыклад, замест беларускага слова «бліск» ужываюць польскае «бляск».

Міхась Лынькоў на гэта адказаў Гальяшу Леўчыку:

— Вось цяпер вы нам і дапаможае выправіць памылкі.

У той самы вечар са сцэны народнага дома Гальяш Леўчык вітаў Чырвоную Армію-вызваліцельніцу і чытаў свае вершы.

А 14 лістапада 1939 года ў Слоніміскі павятовы аддзел народнай асветы ў мой кабінет зайшоў народны паэт Беларусі Янка Купала, з якім я і паехаў да Гальяша Леўчыка. Старыя сябры ўспаміналі часы дарэвалюцыйнае супольнае працы ў «Нашай ніве».

Гэта была мая апошняя сустрэча з Гальяшом Леўчыкам. Ён паехаў у Варшаву, дзе меў багатую бібліятэку, і там загінуў падчас гітлераўскай акупацыі.

...Мінула 40 гадоў, калі я апошні раз бачыўся з дзядзькам Гальяшом, а ў памяці маёй ён жыве, як некалі, добра-зчылівым, шчырым і сардэчным.

Сяргей НОВІК-ПЯЮН.

СПАДАБАЎСЯ ВАРЫАНТ ЧЫЖЫКАВА

Забяўнае медзведзяна — талісман Алімпіяды-80 — можна цяпер убачыць усюды: на вялікіх панно і маленькіх значках, у вітрынах і на прылаўках магазінаў, у кіно і на экранях тэлевізараў. Ён паспеў пабываць нават у космасе.

Гледзячы на медзведзяна, якое добраазычліва ўсміхаецца, верыш, што аўтар талісмана XXII Алімпійскіх гульні ў Маскве — добры і вясёлы чалавек. І калі вы сустрэнецеся з 44-гадовым маскоўскім мастаком Віктарам Чыжыкавым, то абавязкова пераканаецеся ў гэтым. Мастак шчодро дорыць усмешкі. Яшчэ будучы студэнтам другога курса Маскоўскага політэхнічнага інстытута, ён пачаў супрацоўнічаць з папулярным сатырычным часопісам «Крокодил». Мільёнам чытачоў часопіса палюбіліся створаныя ім рубрыкі «Вялікія за партай» і «Вясёлыя гісторыі». У 1970 годзе Віктар Чыжыкаў стаў лаўрэатам прэміі «Крокодила» за лепшы малюнак года, у 1977 годзе на міжнароднай выстаўцы «Сатыра ў барацьбе за мір» у Маскве яму былі ўручаны дыплом Акадэміі мастацтваў СССР, бронзавы медаль і прыз чэхаславацкага сатырычнага часопіса «Рогач». Як сатырык, ён удзельнічаў у міжнародных выстаўках у гадвіну звяржэння фашысцкага рэжыму ў Грэцыі і ў балгарскім горадзе Габраве.

Аўтар алімпійскага талісмана таксама член рэдкалегіі вельмі папулярнага ў юных чытачоў часопіса «Мурзилка». Малюе ён і для не менш распаўсюджанага часопіса для самых маленькіх «Веселые картинки».

Віктар Чыжыкаў вядомы ў нашай краіне і за мяжой і як ілюстратар дзіцячых кніг. Гэтым занятку ён прысвячае большую частку свайго часу і вель-

мі паспяхова. Напрыклад, нядаўна чытачы дзіцячага часопіса «Бумі», што выдаецца ў ГДР, большасцю галасоў прысудзілі яму ордэн «Залатое дзіцячае сэрца» за ілюстрацыі да апошняга «Дзяўчынка Маша і лялька Наташа», якая друкавалася ў 12 нумарах часопіса. Нямаючы ўзнагарод заваяваў мастак на праводзімых кожны год у СССР конкурсах дзіцячай кнігі за ілюстрацыі да твораў вядомых савецкіх і замежных пісьменнікаў: «Доктар Айбаліт» Карнея Чукоўскага, «Забуты дзень нараджэння» Дональда Бісета, «Уніз па цароўнай рацэ» Эдуарда Успенскага і іншых. Яго работы выстаўляліся на міжнародных кірмашах дзіцячай кнігі ў Балоні (двойчы) і Браціславе.

Аб тым, як з'явілася на свет медзведзяна Міша, Віктар Чыжыкаў расказаў наступнае:

— Вядучы адной з самых папулярных у краіне тэлеперадач «У свеце жывёл» прапанаваў гледачам назваць жывёліну, якая, на іх думку, павінна стаць талісманам маскоўскіх Гульні. Большасць выбрала медзведзяна. Цэлы тыдзень трое маіх сяброў-мастакоў і я працавалі над эсказамі, а затым прадставілі іх на суд алімпійскага Аргкамітэта. Так атрымалася, што спадабаўся мой варыянт, хоць, мне здаецца, малюнкi маіх сяброў былі не горшыя. Яшчэ два месяцы адабралі ў мяне пошукі колеравага рашэння і дэталі, якая ператварыла б Мішку ў алімпійца. Так з'явіліся 5 кольцаў на поясе медзведзяна і белая мордачка, на якой лепш бачна усмешка (на самай справе ў бурых мядзведзяў мордачка цёмная).

Да гэтага варта яшчэ дадаць, што ўсе свае аўтарскія правы мастак перадаў Аргкамітэту «Алімпіады-80».

Ю. ЯФРЭМАУ.

АНТЫЧНАЕ МАСТАЦТВА НАРАДЗІЛАСЯ НА СТАДЫЁНЕ

«Дыскабол» вялікага скульптара Мірона будзе экспанавана ў ліку ста сарака шэдэўраў Эрмітажа на выстаўцы, якую леныградскі музей падрыхтаваў са сваёй алімпійскай калекцыі.

«Можна без перабольшання сказаць, што антычнае мастацтва нарадзілася на стадыёне, — гаворыць дырэктар Эрмітажа акадэмік Барыс Пятроўскі. — І гэта не выпадкова, бо іменна Старажытная Грэцыя з'яўляецца калыскай самых старажытных на зямлі спартыўных гульніў — Алімпійскіх. Ім прысвечаны многія экспанаты з багацейшай калекцыі антычнага мастацтва, якая захоўваецца ў нашым музеі.

Алімпійскія гульні ўзніклі як выяўленне асноўных грэчаскага грамадства: чалавек — вянц прыроды, доблесны духам і прыгожы целам. У Старажытнай Грэцыі і правіла прыгажосць, якую давалі свету мастацтва і спорт. Спорт дапамагаў чалавеку пазнаць самога сябе, а мастацтву — пазнаць чалавека. Нараджэнне Алімпійскіх гульніў супала з нараджэннем класічнага мастацтва, якое і па сённяшні дзень з'яўляецца неадсягальным узорам для чалавецтва. Самыя славутыя мастакі, скульптары, архітэктары ўпрыгожвалі Алімпію — гэты вялізны, на сорак тысяч месц, спартыўна-відовішчны комплекс антычнага свету. Іменна тут, у Алімпіі, зацвярджаецца як абсалютная норма мастацтва рэалізм. Хто яны, як не людзі, гэтыя богі Алімпіа — Афіны, Зеўсы, Афродыты?

Эрмітаж валодае адным з лепшых у свеце збораў антычнай керамікі. Дайшоўшая да нас у шматлікіх, нярэдка

выдатнейшых узорах, якія добра захаваліся, яна з'яўляецца самым яркім водбліскам грэчаскага жывапісу».

На грэчаскіх вазах, амфарах, — уся гісторыя Алімпійскіх гульніў. Мы даведваемся, што фізічную культуру элін спасцігаў з сямігадовага ўзросту, наведваючы разам са звычайнай школай, дзе вучылі пісьму, чытанню, музыцы, і спецыяльную «гімнастычную» школу — «гімнасію».

Спартыўныя спаборніцтвы ў грэкаў ураўноўваліся з музычнымі. Таму часта ў праграму Алімпійскіх гульніў уключаліся конкурсы флейтыстаў, трубачоў.

Вяртанне алімпійскага героя дамоў было падобна трыумфу. Герой даваў роднаму гораду перамогу, і горад да канца жыцця клапаціўся аб ім: пераможцу выбралі на самыя шановныя пасады, давалі яму першыя месцы ў тэатры, кармілі, не бралі з яго падаткаў. Слава героя была вечнай. Яго імя было выразана на камені ў Алімпіі, а на радзіме стаялі статуі, што адлюстроўвалі яго подзвігі. Пасля смерці яму маліліся як богу. Змяняльная рыса: скульптурныя адлюстраванні багоў адрозніваюцца, ды і то не заўсёды, ад адлюстравання алімпійскіх герояў толькі эмблемамі. Так што ў адной і той жа статуі мы іншы раз сільны прызнаць то проста атлета, то самога Феба-Апалона — бога сонца і мастацтва.

Вось аб чым думаецца на выстаўцы ў Эрмітажы, дзе прадстаўлены бессмяротныя шэдэўры з алімпійскай калекцыі: мрамур і бронза, вазы і розныя камяні, манеты і ювелірныя вырабы.

Шаргія КАСУМАВА.

ВЕРНІСАЖ ПЯЦІ КОЛЬЦАУ

«Беларусь сацыялістычная» — так называецца разгорнутая ў Палацы мастацтва ў Мінску экспазіцыя лепшых твораў жывапісу, графікі і дэкаратыўна-прыкладных работ, створаных вядучымі беларускімі мастакамі за апошнія дзесяцігоддзе.

Галерэя добрых і адкрытых твораў працаўнікоў, лірычных і светлых пейзажаў беларускай зямлі, абноўленага гарады і імклівага рытму будоўляў убачыць на палотнах наведвальнікі — удзельнікі і госці Алімпіяды-80.

Нават кароткая экскурсія на раздзеллах дае ўяўленне аб разнастайнасці і высокім творчым узроўні беларускай школы выяўленчага мастацтва.

Экспазіцыя ў буйнейшым выставачным павільёне беларускай сталіцы адкрыла своеасаблівы парад выставак твораў выяўленчага мастацтва, намечаны культурнай праграмай Алімпіяды.

У залах Дзяржаўнага мастацкага музея БССР спартсмены і турысты пазнаёмяцца з рэтраспектыўным зборам жывапісу, графікі і шкла, на якім яны змогуць меркаваць аб асноўных этапах развіцця сучаснага беларускага мастацтва, аб яго багатых традыцыях. У музеі народнай творчасці ў Раўбічах — філіяле Дзяржаўнага мастацкага музея БССР — абнавіліся раздзелы старадаўняга ткацтва, разьбы па дрэве, касцюмаў, пляцення. Спецыяльная выстаўка, прысвечаная тэме спорту ў творчасці жывапісцаў рэспублікі, адкрыта ў фае кінатэатра «Кастрычнік». А ў памяшканні цырка ў дні Алімпіяды будзе працаваць выстаўка «Беларусь індустрыяльная».

Больш як тысяча разнастайных і высокамастацкіх твораў дэманструецца ў гэтых экспазіцыях. Раскажуць пра іх вопытныя экскурсаводы.

ГАРЫЦЬ АГОНЬ АЛІМПІЯДЫ

19 ліпеня ў Маскве адбылося ўрачыстае адкрыццё Алімпіяды-80. Над сталіцай лунаюць пяць алімпійскіх кольцаў. Яны сімвалізуюць аднае спартсменаў пяці кантынентаў, згуртаваных высакароднымі алімпійскімі ідэаламі.

Цэнтральны стадыён імя У. І. Леніна ў Лужніках. Шаўковай вясёлкай развяваюцца флагі расквечвання. Над усходняй трыбунай узвышаецца бронзавая чаша. Па абодва бакі ад яе яркава зырысоўваецца алімпійскі дэвіз: «Хутчэй, вышэй, мацней!»

Выш ста тысяч глядачоў на трыбунах стадыёна. Сярод іх дзесяткі тысяч зарубежных гасцей, прыбыўшых з усіх кантынентаў.

У цэнтральнай ложы стадыёна — кіраўнікі Савецкай дзяржавы на чале з Генеральным сакратаром ЦК КПСС, Старшынёй Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Л. Брэжневым, прэзідэнт МАК лорд Кіланін, кіраўнікі іншых краін.

У ложах — вядомыя дзяржаўныя палітычныя і грамадскія дзеячы, парламен-

тары з розных краін, мэры сталіц раду дзяржаў, кіраўнікі міжнародных арганізацый, члены МАК, прэзідэнты і генеральныя сакратары міжнародных спартыўных федэрацый, члены дыпламатычнага корпуса, алімпійскія чэмпіёны з многіх краін.

Пачынаецца вялікае тэатралізаванае прадстаўленне. Больш гадзіны працягваецца яркі, маляўнічы парад удзельнікаў — нагляднае сведчанне шырокай прадстаўнічасці краін і народаў на маскоўскай Алімпіядзе. Высакародныя мэты Алімпіяды сабралі ў Маскве больш шасці тысяч мацнейшых атлетаў 81 краіны.

Да мікрафона падыходзіць старшыня Аргкамітэта «Алімпіяды-80». І. Новікаў. Пасля кароткай прамовы ён прадстаўляе лорда Кіланіна, прэзідэнта МАК. Лорд Кіланін, прапаноўвае Л. Брэжневу аб'явіць адкрытымі Гульні XXII Алімпіяды.

Л. Брэжнеў абвясчае аб адкрыцці сусветнага форуму спартсменаў. Загараецца ў чашы алімпійскі агонь... Урачыстае цырымонія завяршаецца Гімнам Савецкага Саюза.

Закончылася свята масавымі

спартыўна-мастацкімі выступленнямі.

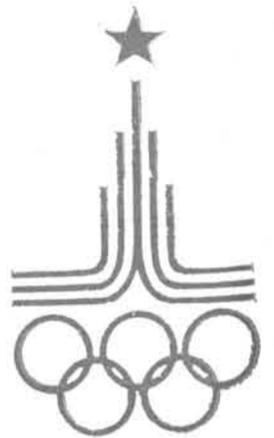
На наступны дзень пачаліся рабочыя будні Гульняў. І вось першая радасная вестка прыйшла ў прэс-цэнтр Алімпіяды. Першы алімпійскі залаты медаль заваяваў член зборнай каманды СССР Аляксандр Мянцэў. У стральбе з адвольнага пісталета ён выбіў 581 ачко з 600 магчымых. Гэта на чатыры ачкі вышэй сусветнага і на восем алімпійскага рэкордаў.

Парадавала чацвёрка веласпедыстаў Савецкага Саюза: Яркін, Кашырын, Шалпакоў, Логвін. Яны былі першымі на фінішы ў гонцы на 100 кіламетраў. Нарэшце, трэцюю залатую ўзнагароду ў першы дзень Алімпіяды прынес камандзе Савецкага Саюза плывец Сяргей Фісенка.

На рынках, зялёных стадыёнах, у басейнах ідзе напружаная барацьба. Выіграваюць футбалісты СССР у каманды Венесуэлы 4:0, ватэрпалісты ў зборнай Італіі, чэмпіёнаў свету — 8:6. Парадавалі ў першы дзень савецкія барцы, баксёры, баскетбалісты... Але аб гэтых спаборніцтвах мы расказам у наступным нумары нашай газеты.

НОВЫ ПРЭЗІДЭНТ МАК

Удзельнікі 83-й сесіі Міжнароднага алімпійскага камітэта, якая праходзіла ў Маскве з 14 па 18 ліпеня, выбралі новым, восьмым па ліку, прэзідэнтам МАК Х. А. Самаранча (Іспанія). Ён быў выбраны ў першы ж тур галасавання. Самаранч на працягу многіх гадоў з'яўляецца вядомым дзеячам міжнароднага спартыўнага руху: быў першым віцэ-прэзідэнтам, цяпер з'яўляецца шэфам пракола МАК і старшынёй прэс-камісіі МАК.

З'яўляючыся спецыялістам у галіне эканомікі і прамысловасці, Самаранч у апошні час — прафесіянальны дыпламат. Ён — першы пасол Іспаніі ў СССР пасля аднаўлення дыпламатычных адносін.

Згодна з алімпійскай хартыяй лорд Кіланін застаецца дзейным прэзідэнтам МАК да заканчэння Гульняў XXII Алімпіяды, а новы прэзідэнт МАК заступае ў свае паўнамоцтвы пасля таго, як пагасне агонь Гульняў XXII Алімпіяды.

БЫЦЬ У ЗБОРНАЙ— ВЯЛІКІ ГОНАР

Сёння мы працягваем знаёміць чытачоў з вядучымі спартсменамі Беларусі, якія ўдзельнічаюць у XXII летніх Алімпійскіх гульнях у складзе зборнай каманды Савецкага Саюза.

Барыс ІСАЧАНКА. Майстар спорту міжнароднага класа па стральбе з лука. Пераможца міжнародных спаборніцтваў у Ерзване, Іспаніі і Польшчы, чэмпіён СССР на дыстанцыі 30 метраў.

Таццяна ІВІНСКАЯ. Майстар спорту міжнароднага класа па баскетболу. Двухразовая чэмпіёнка Еўропы сярод юніёраў.

Аляксандр ПРАКАПЕНКА. Майстар спорту па футболе. Выступае за мінскае «Дынама».

Аляксандр ГАЗАЎ. Заслужаны майстар спорту па стральбе. Чэмпіён і рэкардсмен XXI Алімпійскіх гульняў, чэмпіён свету 1973, 1974, 1979 гадоў, чэмпіён Еўропы 1973, 1977 гадоў, неаднаразовы чэмпіён і рэкардсмен СССР. А. Газаў узнагароджаны ордэнам «Знак Пашаны».

Ляон ДЗЕЖЫЦ. Майстар спорту міжнароднага класа па веласпорту. Чэмпіён СССР у групавой гонцы шасейнікаў, удзельнік каманды-пераможцы велогонкі Міру.

Алег ЛОГВІН. Майстар спорту міжнароднага класа па веласпорту. Чэмпіён СССР у каманднай гонцы 1979 года і ў парнай гонцы 1980 года.

Леанід ТАРАНЕНКА. Майстар спорту міжнароднага класа па цяжкай атлетыцы. Неаднаразовы рэкардсмен свету, чэмпіён Еўропы ў першай цяжкай вазе (да 110 кілаграмаў), чэмпіён VII Спартакіяды народаў СССР.

Уладзімір ПАРФЯНОВІЧ. Заслужаны майстар спорту па веславанню. Чэмпіён свету 1979 года на байдарцы-адзіночцы і байдарцы-двойцы, чэмпіён VII Спартакіяды народаў СССР, неаднаразовы чэмпіён і прызёр

першынстваў СССР, пераможца буйнейшых міжнародных рэгатаў.

Уладзімір ТАЙНІКАЎ. Заслужаны майстар спорту па веславанню. Чэмпіён Еўропы 1977 года сярод юніёраў на байдарцы-адзіночцы і байдарцы-двойцы, чэмпіён свету 1978 года на байдарцы-двойцы, прызёр чэмпіяната свету 1979 года.

Антаніна МЕЛЬНІКАВА. Майстар спорту міжнароднага класа. Неаднаразовы прызёр чэмпіянатаў СССР, прызёр VII Спартакіяды СССР на байдарцы-двойцы, пераможца міжнароднай рэгаты ў Капенгагене 1980 года на байдарцы-двойцы.

Алена ХЛОПЦАВА. Майстар спорту міжнароднага класа па академічнаму веславанню. Чэмпіёнка СССР на чацвёрцы і двойцы парнай, пераможца шэрагу буйных міжнародных спаборніцтваў.

Аляксандр ФОМЧАНКА. Майстар спорту міжнароднага класа па академічнаму веславанню. Чэмпіён свету сярод юніёраў 1978, 1979 гадоў на адзіночцы, чэмпіён і прызёр СССР 1980 года на чацвёрцы парнай і адзіночцы.

Андрэй ЛУГІН. Майстар спорту міжнароднага класа па академічнаму веславанню. Чэмпіён і прызёр свету 1978 і 1979 гадоў сярод юніёраў у чацвёрцы і васьмёрцы, чэмпіён СССР 1980 года ў васьмёрцы.

Ігар МАЙСТРЭНКА. Майстар спорту міжнароднага класа па академічнаму веславанню. Чэмпіён свету 1979 года сярод юніёраў у чацвёрцы, прызёр першынства свету 1979 года ў васьмёрцы, чэмпіён СССР 1980 года ў васьмёрцы.

Аляксандр РУДЗІЦЫН. Майстар спорту міжнароднага класа па академічнаму веславанню. Чэмпіён свету 1978 года сярод юніёраў у чацвёрцы, прызёр чэмпіяната свету 1979 года ў васьмёрцы, чэмпіён СССР 1980 года ў васьмёрцы.

Несці факел Алімпіяды-80 па тэрыторыі СССР было даверана вядомым спартсменам, прадстаўнікам усіх саюзных рэспублік. Ад Беларусі гэтага высокага гонару ўдастоены слесар-зборшчык Мінскага завода вылічальных машын імя Арджанікідзе Алег ШАЙКО — у мінулым вядомы спартсмен. Ён

з'яўляецца старшынёй Мінскага клуба аматараў бегу.

Пакуль факел быў у дарозе, у Стайках, гэтым цудоўным комплексе (здымак справа), праводзілі апошнія трэніроўкі ўдзельнікі алімпійскага турніра па футболе.

Фота Д. ЦЕРАХАВА.

у вашу калекцыю

ТУРЫЗМ ПАД ЗНАКАМ ГУЛЬНЯЎ

Чатыры гады назад Міністэрства сувязі СССР пачало выпускаць маркі, што знаёмяць з гарадамі, па якіх пройдуць турыстычныя маршруты XXII Алімпійскіх гульняў. Кошт кожнай маркі — 1 рубель 50 капеек, прычым дадатковы паштовы збор у 50 капеек з кожнай маркі паступае ў фонд аргкамітэта Алімпіяды-80.

Падарожжа па «залатому кольцу» — гэта падарожжа па старажытных рускіх гарадах казачнай прыгажосці, гэта знаёмства з выдатнейшымі помнікамі гісторыі і культуры рускага народа. Старажытным гарадам, што размешчаны на кольцы, і былі прысвечаны маркі, першая серыя якіх выйшла ў 1977 годзе. На іх адлюстраваны архітэктурныя помнікі Суздаль. Гэта фрагмент узору «Златых врат» Раждзественскага сабора, герб горада — сокал у княжацкай кароне і помнік Д. Пажарскаму. Мост цераз раку Клязьму, гасцініца ва Уладзіміры, а таксама фрагмент белакаменнай разьбы на Дзмітрыеўскім саборы гэтага горада адлюстраваны яшчэ на дзвюх марках.

Помнік М. Фрунзе і дом-

музей першага Савета рабочых дэпутатаў у Іванаве таксама паказаны на мініяцюрах гэтай серыі.

Нацыянальным асабліваціям гарадоў Закаўказзя і Сярэдняй Азіі прысвечаны яшчэ шэсць марак турыстычнага выпуску. На адной з іх — медрэсэ (былая школа, дзе вывучалі каран) Шыр-Дор (XVII стагоддзе), якое з'яўляецца часткай архітэктурнага ансамбля і плошчы Рэгістан у Самаркандзе. Крэпасць Нарыкала (IV—XVII стагоддзі) у Тбілісі паказана на другой мініяцюры. Музей дружбы народаў і манумент «Мужнасць» бачым на марцы, прысвечанай Ташкенту. Адна з марак расказвае пра Ерэван.

У 1980 годзе апошнія дзесяць марак завяршылі турыстычны выпуск. Гэтыя маркі прысвечаны гарадам, дзе цяпер праходзіць спаборніцтва Алімпіяды-80. Першыя чатыры мініяцюры расказваюць аб старажытных і сучасных асаблівасцях архітэктурны Масквы і Ленінграда.

Адна з марак знаёміць з гістарычным мінулым Кіева. На малюнку — плошча з помнікам Багдану Хмяльніцкаму, ансамбль Сафійскага

сабора, руіны «Залатых врат» (XI стагоддзе), від на Кіева-Пячэрскаю лаўру, помнік князю Уладзіміру і залаты колт — жаночае ўпрыгажэнне XII стагоддзя. На другой мініяцюры — Кіеў сучасны.

Два знакі паштовай аплаты прысвечаны Таліну — гораду алімпійскай паруснай рэгаты. На адной з марак — від на стары горад, вежа вышгародскага замка «Доўгі Герман», гарадская ратуша, палац Кадыр'єрг, помнік экіпажу рускага браняносца «Русалка». На другой марцы — сучасны горад, у цэнтры мініяцюры — вышынная гасцініца «Віру».

Дзвюма паштовымі мініяцюрамі прадстаўлена сталіца Савецкай Беларусі Мінск. На адной з іх — Палац спорту, абеліск Перамогі ў цэнтры горада. У кампазіцыі маркі выкарыстаны адлюстраванні помнікаў народнаму паэту Беларусі Якубу Коласу, Кургана Славы. Кампазіцыю другой мініяцюры складаюць віды Дома кіно, помніка У. І. Леніну, Мастацкага музея Беларускай ССР, будынка політэхнічнага інстытута.

Л. КОЛАСАЎ.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 1047